

מדיניות ארצות הברית ביחס לישראל ולמזרח התיכון

פרסום חודשי של מכון מיתווים
בעריכת רבקה בורנשטיין*

מהדורה 5, גיליון 3, מרץ 2017

א. יחסי ארה"ב-ישראל

- ביטחון לאומי** – ההימנעות של טראמפ מאיזש משרות ביטחוניות בכירות רבות, בכלל זאת במשרדי החוץ וההגנה, מלמדת על ניסיון מצדו **לריכוז שליטה בידיו**, ובמילותיו שלו: "**במקרים רבים, איננו רוצים לאייש כלל את התפקידים הללו**". לפי דיווחים, מחלקת המדינה **ממודרת** מישיבות לא מעטות בנושאי חוץ, מה שמאשר גם השגריר האמריקני בישראל לשעבר, **דן שפירו**, בעקבות שיחות עם עמיתו לשעבר במשרד. אף שהיא אינה צפויה לעבור בקונגרס, הצעת טראמפ לקצץ בחדות את התקציבים **לדיפלומטיה ולסיוע חוץ** מראה חוסר הערכה מצדו **לתפקיד מדיניות-החוץ** בתפיסת הביטחון של הממשל, גישה שגם **רפובליקנים** אינם שותפים לה. יותר ממאה קצינים בכירים בצבא חתמו על **מכתב המזהיר את הממשל מהשלכותיו של קיצוץ מסוג זה**.
- העתקת השגרירות?** – הממשל נסוג מהבטחת קמפיין הבחירות של טראמפ להעתיק מיידית את שגרירות ארה"ב מתל אביב לירושלים. זאת, בעקבות שיקול דעת פנים-אמריקני, אזהרות מהעולם הערבי, וכן דיווחים על **חששות של ממשלת ישראל** בנוגע לעיתוי של צעד כזה שעלול ללבות את המתיחות באזור. הסנאטור בוב קורקר דן בשינוי זה בשיחה עם אתר **פוליטיקו**, והדגיש את העובדה שהעברת השגרירות יכולה לחבל בשיתוף הפעולה של ישראל עם המדינות הערביות הסוניות. בעוד הממשל ממשיך לשקול את ההחלטה בנושא, אין כל אינדיקציה שהמהלך הוא בלתי נמנע, או שיינקט במנותק מצעדים אחרים הקשורים לתהליך השלום ולאזור.
- השגריר פרידמן?** - התמיכה האקטיבית של דיוויד פרידמן במפעל ההתנחלויות והתנגדותו בעבר לפתרון שתי המדינות הביאה **לדחיית מינויו** למשרת השגריר בישראל. ועדת החוץ של הסנאט ערכה לפרידמן **שימוע** ב-16 בפברואר, ובמהלכו פרידמן חזר בו מביקורתו על פתרון שתי המדינות. ההצבעה על מינויו טרם נערכה עד סוף חודש פברואר. ארגונים יהודיים פרוגרסיביים מתנגדים בחריפות למינוי, והגישו לסנאט עצומה בחתימת **40 אלף בני אדם**. חמישה **שגרירי עבר** של ארה"ב בישראל, ששירתו תחת ממשלים רפובליקנים ודמוקרטיים כאחד שיגרו אף הם מכתב התנגדות למינוי. הסנאטור ברני סנדרס שלח **מכתב לפרידמן**, בו ביקש לקבל הבהרות נוספות לעמדותיו ביחס לפתרון שתי המדינות ולגבי ניגודי אינטרסים אפשריים בין היותו מגייס כספים ומייצג של ההתנחלות בית אל ובין תפקידו כשגריר ארה"ב.
- אנטישמיות** – הרשויות בארה"ב **הגישו כתב אישום** נגד חשוד בלפחות שמונה איומים בפצצות נגד ארגונים יהודיים. הצעד בא לאחר גל של פשעי שנאה, שכללו השחתה של בתי קברות יהודיים ועשרות **איומים בפצצות** נגד מוסדות יהודיים בארה"ב ובקנדה מתחילת השנה. אף שטראמפ הכיר בגל האנטישמיות בנאומו בקונגרס, רבים סבורים שהוא יכול היה להיות תקיף יותר. קיצוציו המתוכננים במשרד החוץ עשויים לפי הדיווחים לכלול גם משרות כגון ראש **המחלקה לניטור ומאבק באנטישמיות**.

ב. תהליך השלום/הסכסוך הישראלי-פלסטיני

- **פגישת טראמפ-נתניהו ופתרון שתי המדינות** – פגישת טראמפ-נתניהו ראויה לציון בזכות נסיגתו של טראמפ ממחויבותה ארוכת השנים של ארה"ב לפתרון שתי המדינות. "שתי מדינות, מדינה אחת, אני ארצה את מה שהצדדים ירצו בעצמם", אמר טראמפ. זהו המשך לקו המדיניות שנקט במצע המפלגה הרפובליקנית מ-2016, שהשמיט כל אזכור לפתרון שתי המדינות. בהעלותו אפשרות של מדינה אחת, או פתרון אזורי אפשרי, הוריד טראמפ בפועל את הלחץ מישראל והפלסטינים לנקוט צעדים בוני אמון לקראת חידוש השיחות ביניהם. פרסום של [מכון מיתווים](#) מציג שורת פרשנויות לגבי ההקשר והמשמעויות של התבטאויות טראמפ ונתניהו. בעקבות הפגישה אמרה שגרירת ארה"ב באו"ם, ניקי היילי, [שושינגטון עדיין תומכת בפתרון שתי המדינות](#), אך היא פתוחה ל"חשיבה מחוץ לקופסה". הממשל גם דרש מישראל להימנע מבניית התנחלויות חדשות. מוקדם יותר בחודש פברואר נפגש טראמפ עם [מלך ירדן עבדאללה](#), שלפי הדיווחים מילא תפקיד בהחלטה לדחות את העתקת שגרירות ארה"ב לירושלים, וצפוי להיות [גורם בעל השפעה](#) על ממשל טראמפ בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני. ראש הסי-איי-אי מייק פומפאו נפגש במקביל עם יו"ר הרשות הפלסטינית עבאס ברמאללה.
- **עמדות פרוגרסיביות בארה"ב בנושא תהליך השלום** – ועידת ג'יי סטריט לשנת 2017 נערכה בהשתתפות הסנאטורים טים קיין וברני סנדרס, מזכירת המדינה לשעבר, מדלן אולברייט, וכן ננסי פלוסי ומרטין אינדיק. בוועידה נדון עתיד פתרון שתי המדינות וגם יחסי ישראל-ארה"ב והמצב בעזה. סנדרס התמקד בדבריו בצורך לגבש מדיניות אמריקנית [בעניין יישוב הסכסוך וסיום הכיבוש](#). באותו הקשר, הסנאטורית דיאן פיינסטין [גינתה את חוק ההסדרה](#) של ממשלת ישראל, אותו כינתה "צעד דרמטי לאחור מהשלום", ביקורת על החוק נשמעה גם [מארגונים יהודיים רבים](#) בארה"ב, כמו גם ממשרדי חוץ באירופה. בינתיים, חברי הקונגרס ג'ף פונטנברי הרפובליקני וג'וזף קרולי הדמוקרטי הגישו הצעת חוק הקוראת לארה"ב [להקים קרן בינלאומית עצמאית](#) לקידום יוזמות של שיתוף פעולה, דיאלוג, ופיתוח כלכלי ישראלי-

ג. המזרח התיכון המשתנה

פלסטיני.

- **הצווים הנשיאותיים של טראמפ** – התגובה שבה נתקל הצו הנשיאותי של טראמפ בעניין ההגירה והפליטים מוכיחה את החוסן של המערכת הדמוקרטית האמריקנית. הצו הוקפא על ידי המערכת המשפטית, ובית הדין המחוזי לערעורים דחה גם את ערעורו של טראמפ בנושא. ארגוני החברה האזרחית שהצטרפו לעתירה לבית המשפט כוללים בין היתר את [הפדרציה היהודית של סיאטל רבתי](#) ואת [הליגה נגד השמצה](#). בתגובה, פעל טראמפ להגיש [צו מתוקן](#). הצו הראשוני ספג ביקורת רחבה שנסמכה על ערכים דמוקרטיים ועל שיקולי ביטחון לאומי. [מחלקת ביטחון הפנים](#) פרסמה הערכה שחותרת תחת הצידוקים הביטחוניים של טראמפ, לפיה הצו מאיים לקעקע את מאמצי ארה"ב בתחום המאבק בקיצוניות ולהחריף את המתחויות בין וושינגטון למדינות שעל אזרחיהם אסר הצו להיכנס לארה"ב. עוד דווח כי טראמפ שקל לפרסם צו נשיאותי נוסף, שיגדיר את [תנועת האחים המוסלמים ואת משמרות המהפכה האיראניים](#) כארגוני טרור, אך לבסוף נסוג.
- **סוריה** – סבב חדש של שיחות שלום [באסטנה, בירת קזחסטאן](#), נקבע ל-14 במרץ בהשתתפות איראן, רוסיה, תורכיה והאופוזיציה החמושה בסוריה. ממשל טראמפ לא יהיה מיוצג בשיחות, כפי שלא יוצג בסבב השיחות המוקדם יותר שנערך בפברואר. טראמפ לא התייחס עד כה כלל לתהליך המדיני בסוריה. [כשנשאלו על מצב השיחות](#), הפנו בבית הלבן את השאלה למחלקת המדינה, [שלא ערכה עד כה שום תדריך לתקשורת בנושא](#). הגנרל ג'וזף ל. ווטל, ראש מטה הפיקוד המרכזי בארה"ב, הביע חשש כי יהיה הקושי לשמר את המומנטום של המאבק בדאע"ש. לדבריו, יש שתי אפשרויות: שארה"ב [תתגבר את נוכחותה הצבאית](#) בסוריה (בבית הלבן סירבו להגיב על כך, [והפנו את השאלה למשרד ההגנה](#)), או שארה"ב תחמש את המיליציה הכורדית כך שתהיה לה יכולת להשתתף במבצע לכיבוש העיר א-רקה.

האופציה הכורדית היא סבוכה, לאור ההתנגדות החריפה של תורכיה לכל ניסיון אמריקני לחמש אותם. בכל הקשור למועצת הביטחון של האו"ם, ממשיכה לשרור יריבות בין ארה"ב לרוסיה. רוסיה וסין בלמו החודש הצעת החלטה להטיל סנקציות על בכירי צבא סורים [שהשתמשו בנשק כימי](#). שגרירת ארה"ב באו"ם, ניקי היילי, שכינתה את ההתקפות הכימיות שאירעו בסוריה "ברבריות", האשימה בתגובה את מוסקבה ובייג'ין ב"העמדת חבריהם בממשל אסד לפני הביטחון העולמי".

- **תימן / איראן – ארה"ב פועלת נגד פעילי אל-קאעדה והתשתית של הארגון במדינה** [בתקיפות אוויריות](#). קדמה לכך פעולת הקומנדו בינואר, שבה נהרגו חייל אמריקני ואזרחים עיראקים אחדים. גורמים רשמיים בארה"ב דיווחו כי הזעם בעקבות הפשיטה הביא את תימן [לחזור בה מהאישור שניתן לארה"ב](#) להוציא לפועל מבצעים קרקעיים. במקביל, איראן ממשיכה לתמוך בלוחמים החות'ים במדינה, [מה שמגביר את הסיכון לעימות דו-צדדי עם ארה"ב](#).

ד. הסכם הגרעין עם איראן והשלכותיו

- **הסכם הגרעין עם איראן והבחירות במדינה – במסיבת עיתונאים שנערכה בפברואר אמר טראמפ לתקשורת, כי הוא "אינו חייב לומר מה הוא מתכוון לעשות עם איראן** [...] הם לא צריכים לדעת. בסופו של דבר אתם העיתונאים תתעייפו מלשאול את השאלה הזאת". ספק אם אכן כך יקרה, לאור המשמעות של יחסי ארה"ב-איראן לכל אזרח אמריקני. עם זאת, איתותים מהממשל מסמנים [שטראמפ יאמץ את הסכם הגרעין](#). אמנם טראמפ הגיב [לניסוי הטיל הבליסטי האיראני](#) בהחרפת הסנקציות נגד הגורמים המעורבים ובהתבטאויות קשות נגד טהראן, שכללו איום להגדיר את משמרות המהפכה כארגון טרור – אך הסכם הגרעין לא הוזכר על ידו. [בכירים באיחוד האירופי](#) מעידים כי עמיתיהם האמריקנים [נתנו להם ערבויות](#) למחויבותם להסכם, וגם המידע שנמסר לאחר [פגישתם של טראמפ ומלך סעודיה סלמאן](#) כלל הסכמות על אכיפה נוקשה של ההסכם עם איראן. הדבר משקף הבנה כי ביטול ההסכם לא ישפר את הביטחון הלאומי האמריקני.

הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית אישרה, כי איראן [עומדת בהתחייבויותיה](#) במסגרת הסכם הגרעין, [ונשיא איראן רוחאני](#) חזר בעקביות על מחויבות זו. חשוב כי ממשל טראמפ ינקוט בקו מדוד ושקול בסוגיה האיראנית, במיוחד במהלך התקופה הרגישה שלפני הבחירות במדינה בחודש מאי, לאור העובדה שסיכויי האלקטורליים של רוחאני תלויים בהצלחת מגעיו עם המערב. משבר בין וושינגטון לטהראן עלול לחזק בבחירות דווקא את הקיצונים ממחנה המתנגדים לארה"ב.

ה. קריאה נוספת

מאמרים	נושא
<p>Dana Allin and Steven Simon, "Trump and the Holy Land: First, do no harm." <i>Foreign Affairs</i>, March/April 2017 Issue</p> <p>The Mitvim Institute, "The Netanyahu-Trump Meeting, Commentaries by Mitvim Institute Experts." <i>Mitvim</i>, February 2017</p> <p>Ilan Goldenberg, "Trump's outside-in approach to Israel-Palestine won't work right now." <i>Foreign Policy</i>, February 13, 2017</p> <p>J Street, "Highlights of J Street's 2017 national conference." February 25-28, 2017</p>	<p>ישראל ותהליך השלום</p>
<p>Laura Rozen, "The colonels shaping Trump's Middle East policy." <i>AI Monitor</i>, February 9, 2017</p> <p>Beverley Milton-Edwards, "Jordan's troubles in its own backyard." <i>Brookings</i>, February 22, 2017</p> <p>Ken Gude, "Designating the Muslim Brotherhood a Terrorist Organization Would Make Americans Less Safe." <i>Center for American Progress</i>, February 10, 2017</p> <p>Event: "America's Allies in the New Administration: Saudi Arabia and the Gulf States." <i>Hudson Institute</i>, February 9, 2017</p> <p>Daniel Benaim, Mokhtar Awad and Brian Katulis, "Setting the terms for US-Egypt relations." <i>Center for American Progress</i>, February 21, 2017</p>	<p>המזרח התיכון</p>
<p>Ross Harrison and Alex Vatanka, "Iran's Trump Cards: How Washington Should Deal With Tehran's Leverage in the Middle East." <i>Middle East Institute</i>, February 28, 2017</p> <p>Suzanne Maloney, "First, they came for the Iranians." <i>Brookings</i>, February 1, 2017</p>	<p>איראן</p>

1. ציר זמן חודשי

תאריך	אירוע
2 בפברואר	הנשיא טראמפ וסגן הנשיא פנס נפגשו עם עבדאללה מלך ירדן
3 בפברואר	הצו הנשיאותי 13769: "הגנה על האומה מפני כניסת טרוריסטים זרים לארה"ב" עוכב באופן זמני על ידי בית משפט פדרלי
3 בפברואר	הנשיא טראמפ מזהיר את איראן לאחר ניסוי טילים בליסטיים ומגביר את הסנקציות הרלוונטיות
9 בפברואר	בית הדין התשיעי לערעורים פוסל באופן סופי את צו 13769 בנימוק שהוא אינו חוקתי
9 בפברואר	טראמפ משוחח עם אמיר כווית ועם ראש ממשלת עיראק
11 בפברואר	ארה"ב מונעת את מינוי של סלאם פיאד, ראש הממשלה הפלסטיני לשעבר, לתפקיד שליח האו"ם ללוב
15 בפברואר	הנשיא טראמפ וראש הממשלה נתניהו נפגשים בבית הלבן
16 בפברואר	השימוע של דיוויד פרידמן נערך בפני ועדת החוץ של הסנאט
16 בפברואר	שגרירת ארה"ב לאו"ם, ניקי היילי, מאשררת את מחויבות ארה"ב לפתרון שתי המדינות
15-16 בפברואר	סבב שני של שיחות השלום בנושא סוריה מתקיים באסטנה, קזחסטן
18 בפברואר	במסגרת השתתפותו בוועידת הביטחון במינכן, סגן הנשיא פנס נפגש עם מנהיגי עיראק, אפגניסטן, תורכיה וחבל כורדיסטן העיראקית ומאשרר את מחויבות ארה"ב לביטחון ויציבות האזור
23 בפברואר	שליח האו"ם נפגש עם נציגי הממשל הסורי בז'נבה כדי להמשיך את שיחות השלום המולטי-לטרליות
23 בפברואר	ארגון המדינה האסלאמית מפסיד את שליטתו בשדה התעופה במוסול לטובת כוחות עיראקים בגיבוי אמריקאי
23 בפברואר	ארה"ב מטילה סנקציות על הנהגת חזית אל-נוצרה בסוריה
25 בפברואר	סגן הנשיא פנס מאשרר את מחויבות ארה"ב לישראל במהלך פגישת הקואליציה היהודית הרפובליקנית בלאס וגאס
25-28 בפברואר	ארגון ג'יי סטריט עורך את הכנס השנתי שלו בווישינגטון